

Тема 2. Класифікація нетрадиційних технік

Нетрадиційні техніки зображення – це широкий спектр методів, які постійно розширюються завдяки творчості художників та педагогів. Для зручності їх можна класифікувати за різними критеріями.

1. Класифікація за матеріалами

✓ Природні матеріали:

- Листя, квіти, гілочки
- Пісок, глина, земля

Нетрадиційні техніки з використанням природних матеріалів застосовуються для створення відбитків, аплікацій та текстурованих ефектів (листя, квіти, гілочки тощо). Для створення рельєфних картин, текстурних ефектів та глиняних відбитків застосовуються. Пісок, глина, земля.

✓ Побутові матеріали:

- Піна для гоління
- Мильні бульбашки
- Солоне тісто
- Нитки, тканина тощо

Піна для гоління, змішана з фарбами створює мармурові ефекти на папері. Мильні бульбашки – фарба додається до мильної піни, а потім наноситься на папір для отримання цікавих візерунків. Солоне тісто використовується для створення рельєфних картин і скульптур. Нитки, тканина використовуються в художній творчості дітей. Нитки можна вмочати у фарбу та використовувати для створення відбитків, а тканини – для колажу. Малювання ватними паличками, зубною щіткою: дозволяє створювати різноманітні текстури та ефекти.

✓ Харчові продукти:

- Кава, чай
- Фарби з овочів і фруктів (наприклад, буряковий сік)
- Штампи з овочів і фруктів

Кава, чай застосовуються для тонування паперу, створення природних відтінків. Фарби з овочів і фруктів, наприклад, буряковий сік, морквяний сік або шпинат використовуються як натуральні барвники для малювання. Штампи з овочів застосовуються для отримання відбитків.

- ✓ Неочікувані матеріали:
 - Активоване вугілля
 - Воскові крейди
 - Свічка

Активоване вугілля використовується для графічних ефектів, створення глибоких тіней. Воскові крейди застосовуються в техніці граттажу (нанесення фарби поверх крейдових малюнків і подряпування). Свічка використовується для створення резист-техніки, де поверх свічкового малюнка наноситься фарба, і зображення проявляється крізь контраст.

2. Класифікація за технікою виконання

Малювання пальцями (пальчиковий живопис):

Використання пальців замість традиційних пензлів для нанесення фарби. Малювання пальцями та долоньками є найдоступнішим і найпопулярнішим методом серед маленьких дітей. Дозволяє відчутти фарбу, її текстуру, змішувати кольори.

Малювання штампами:

Використання предметів як штампів (картопля, поролон, листя). Використання різних предметів для створення відбитків на папері (листя, овочі, фрукти, губки, штампи). Фроттаж - отримання відбитків рельєфних поверхонь (листя, монети, тканина) на папері.

Монотипія:

Створення відбитків шляхом нанесення фарби на поверхню і перенесення її на папір. Техніка дозволяє отримати єдиний відбиток малюнка. Фарбу наносять на гладку поверхню (скло, пластик), а потім відбивають на папір.

Ниткографія:

Малювання за допомогою ниток, занурених у фарбу.

Техніка "мокрый папір":

Нанесення фарби на вологий папір для створення розмитих, плавних переходів кольору.

Кляксографія:

Створення малюнків з випадкових плям фарби, які потім доповнюються деталями. Плямографія як метод, заснований на створенні плям фарби та їх подальшій трансформації в образи. Техніка набризку передбачає створення малюнка за допомогою бризок фарби.

Скребкова техніка:

Нанесення шару фарби на поверхню і видряпування малюнку спеціальним інструментом або гострим предметом. Кольоровий граттаж: створення малюнка шляхом процарапування поверхні, покритої кольоровим шаром (восковими крейдами, гуашшю).

3. Класифікація за сенсорним досвідом

Тактильні відчуття:

Малювання пальцями, тістом або піною, що розвиває дрібну моторику і сенсорне сприйняття.

Візуальні ефекти:

Використання яскравих кольорів, прозорих або напівпрозорих матеріалів для створення ефектів світла і тіні.

Ароматичні відчуття:

Використання матеріалів із запахом (кава, чай, ефірні олії), що стимулює нюхові рецептори.

Експериментальні ефекти:

Створення нових текстур і візуальних вражень через комбінацію різних матеріалів і технік (наприклад, малювання активованим вугіллям та водою).

4. Класифікація за цільовим ефектом, коли є мета у досягненні певного ефекта

Емоційний розвиток:

Техніки, що сприяють релаксації, зняттю стресу (пальчикове малювання, малювання піною).

Когнітивний розвиток:

Техніки, що стимулюють дослідницьку активність і експериментування (монотипія, аерографія, скребкова техніка).

Соціальний розвиток:

Колективні техніки, що заохочують співпрацю (групові проекти з малювання нитками або штампами).

Фізичний розвиток:

Техніки, що розвивають координацію і моторику (малювання пальцями, штампами).

Класифікація за віковими особливостями дітей

Для молодшої групи: Малювання пальцями, долоньками, відбитки природними матеріалами, кляксографія.

Для середньої групи: Всі перелічені вище техніки, а також монотипія, ниткографія, малювання ватними паличками.

Для старшої групи: Комбінування різних технік, створення сюжетних композицій, більш складні завдання.

Важливо розуміти, що ця класифікація є умовною, і багато технік можуть бути віднесені до різних груп.

Чому важливо знати класифікацію нетрадиційних технік?

Знання різних технік дозволяє вихователю скласти перспективний план роботи, спланувати заняття так, щоб вони були цікавими та розвиваючими для дітей різного віку. Залежно від обраної техніки, необхідно підготувати відповідні матеріали. Класифікатор допомагає підібрати матеріали та інструменти для певної техніки. Кожна дитина має свої особливості, і знання різних технік дозволяє вихователю підібрати для кожної дитини оптимальний варіант та забезпечити індивідуальний підхід.